

VICKY, EN EL RECORD

VICTÒRIA GUAL I GODÓ, PROFESSORA I TRADUCTORA (1965-2021)

ROSA SÁNCHEZ FUENTES

Un bon dia, el meu cap a l'empresa Fabril·malla, en Joan Gual Morera, va portar la seva filla Victòria a la feina. Mentre ell acabava alguna tasca, tenia la Vicky al meu costat, entretinguda dibuixant ves a saber què, perquè només la recordo a ella. Una nena ben petita, dolça, callada, educada i molt, molt bonica. Poc esperava que aquella nena de cabells clars arribés a ser tan important per a la meua família i per a mi mateixa.

Filla d'en Joan i de la Josefina Godó Ball, als quals m'unia un fort lligam, i germana d'en Francesc, el petit de la família, va començar els seus estudis a l'Escola Mowgli i fins a les seves hores finals va conservar l'amistat de companyes i companys. Va continuar a l'Abat Oliba, on ja destacava per la seva gran capacitat. Fa pocs dies, la Núria, amb qui ella havia compartit classe, em comentava: «Encara conservo apunts seus... Mentre la resta d'alumnes prenen nota de tot, apuntaven i apuntaven, ella escoltava i mirava la pissarra. Després s'ho pensava una mica i feia uns resums extraordinaris».

A la Universitat de Barcelona va cursar Filologia Anglo-Germànica i, en acabar, va aconseguir una beca de "la Caixa", l'any 1988, per anar a Oxford a fer un màster sobre «El teatre i el drama de Shakespeare». Mentrestant, entre els anys 1985 i 1990, va escriure una secció bibliogràfica a *La*

Veü de l'Anoia titulada «La rata de biblioteca», on feia recomanacions de llibres. A més, també va col·laborar com a comentarista literària al diari *Avui*.

A Oxford, la Vicky va coincidir amb un estudiant que feia el primer any de doctorat, Malcolm Hebron. Es van conèixer en un concert de música antiga i en Malcolm, per guanyar-se-la, li va cantar la cançó «El rossinyol» que havia après a França quan participava en una excavació amb un noi català que l'hi va ensenyar. Va ser la seva primera introducció a la cultura catalana. És evident que va tenir èxit, perquè aquest jove va enamorar la Vicky. Per acabar-ho d'arrodonir, aquest noi anglès va aprendre català, la qual cosa va permetre que compartissin aficions, amics, família i les terres natal·s respectives.

Quan el 1990 va acabar el màster, la Vicky va tornar a Igualada, i poc després va aconseguir feina com a professora d'anglès a l'Escola d'Adoberia. Mentrestant, en Malcolm va començar a treballar com a professor en una escola de secundària, per a nois de tretze a divuit anys, el Winchester College. Durant aquest temps, els viatges d'allà cap aquí i d'aquí cap allà es van convertir en una norma habitual. Les estades freqüents de Malcolm a Igualada van provocar i intensificar el seu amor per la nostra ciutat i per Catalunya. I especialment per la família Gual-Godó, que el va acollir com

un membre més de la casa. Avançant en la seva ferma relació, la Victòria i en Malcolm es van casar el 1992 a Santa Maria, i van celebrar la festa de noces a l'Hotel Amèrica.

UNA VIDA A ANGLATERRA

Ja casats, es van traslladar a Winchester i durant un any i escaig la Victòria es va anar introduint i acostumant al ritme d'aquella ciutat. Això sí, sense deixar els seus treballs de recerca literària. Com a prova, cal dir que l'any 1993 va presentar el resultat d'un estudi sobre una escola primària al segle XIX, i va guanyar *ex-aequo* el IV Premi Jaume Caresmar a Igualada.¹

Va ser en el curs 1993-94 quan va iniciar tasques de caire educatiu al Winchester College, on ensenyava Literatura Anglesa i Anàlisi de Poesia. Seguidament, li van oferir el lloc de conservadora d'un Museu ben particular que tenen a la mateixa escola, on es guarden veritables tresors com és ara textos, antiguitats xineses, gregues, etc. La seva gran creativitat es manifestaria en exposicions temàtiques enormement imaginatives en què feia participar els seus alumnes.

Com era d'esperar, la família va créixer. Arribada la Júlia, la Victòria va anar alternant les activitats pròpies d'una mare primerenca amb les seves aficions culturals i així, al cap d'un temps, el juliol de 1997, iniciava unes classes en un ateneu de Winchester. Classes per a la WEA (*Workers Educational Association*) obertes a persones de totes les edats, sovint sense formació acadèmica. En el seu afany motivador i per fer classes no tan sols didàctiques sinó molt amenes, va preparar uns quaderns de Cultura Catalana, que servien

per ensenyar als seus alumnes com és la nostra terra i especialment, Barcelona. Aquests quaderns encara es conserven a la biblioteca pública d'aquella ciutat.

Durant uns quinze anys, més o menys, va fer classes de conversa en espanyol a grups reduïts d'un, dos o tres alumnes. Els obsequiava, a la vegada, amb el famós té anglès o amb xocolata. La música també era imprescindible i cançons cubanes, com les de Celia Cruz, no hi podien faltar. El seu gat vellet era testimoni d'aquestes magnífiques, originals i impagables sessions.

Tot això per al Winchester College, on també col·laborava en la preparació d'exàmens públics en espanyol, especialment la part oral. Aquests exàmens estan destinats a alumnes de divuit anys, per entrar a la universitat. Com que la Vicky era meticulosa, passava molta angúnia intentant posar sempre la nota més justa i correcta.

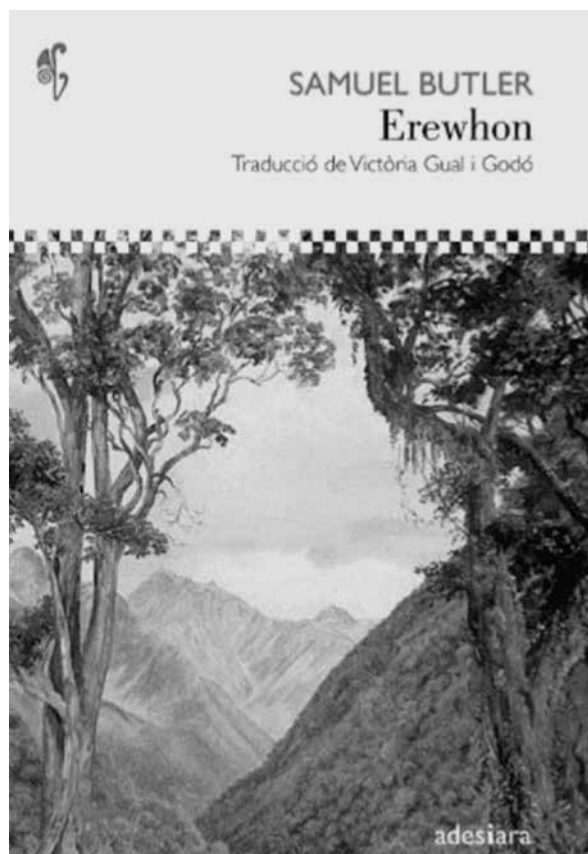
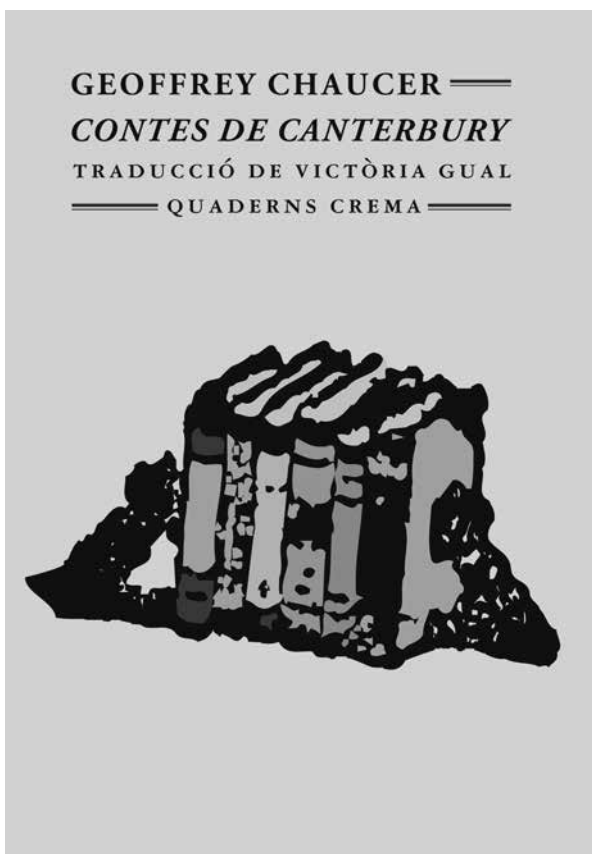
LES TRADUCCIONS

La gran estima que sentia per les llengües i la literatura la va empènyer també cap a la traducció. *Els contes de Canterbury* de Geoffrey Chaucer van iniciar aquesta engrescadora feina de traslladar un llibre excepcional al català, editat per Quaderns Crema l'any 1997. El seu perfeccionisme feia que hi dediqués hores i més hores, fins a trobar la paraula, l'expressió o el sentit adequat. D'aquí els brillants resultats que els lectors del nostre país agrairan i sabran valorar per la seva extremada precisió.

L'editorial Adesiara va publicar, el 2015, *Els viatges de Gulliver*, de Jonathan Swift, que ens introdueixen en una sàtira de la societat de l'època de l'autor, i que la Victòria va traduir d'una manera brillant.

La seva tercera i última traducció va ser *Erewhon*, de Samuel Butler, també editada per Adesiara, l'any 2020, i que satiritza la societat victoriana. És una nova mostra de la seva savie-

1. «Un text en el seu context històric: el reglament de l'Escola Primària femenina fundada a Igualada per Felícia Mateu i Padró (1818)», a *Miscellanea Aqualatensia*, 1995, 7, p. 115-148.

sa, sensibilitat i amor per l'excel·lència en saber reflectir fidelment el missatge original.

La sàtira, com a obra literària, presenta una situació superficial, a vegades còmica, que amaga una crítica implacable de la persona o la societat satiritzada, ridiculitzant-la i censurant els seus vicis. Cal ser prou perspicaç per veure aquest fons desprietat, trobar el significat més adient i traslladar-lo a una altra parla. Gran observadora i extraordinàriament intel·ligent, la Vicky tenia la capacitat de veure les coses des de tots els punts de vista. Davant o dintre de qualsevol situació sabia distanciar-se suficientment per tal d'estudiar i valorar totes les possibilitats. Mai no donava res per fet. Tot calia analitzar-ho.

No és casual que tots tres llibres continguin sàtires socials, ja siguin de l'època medieval,

renaixentista o victoriana. Per bé que la dificultat de traduir un llibre satíric posaria fre a molts lingüistes, a la nostra amiga segur que aquest treball l'estimulava perquè era una amant de l'humor absurd. S'ho passava bé dient frases que no tenien cap sentit com és ara «traduccions literals» de l'anglès al català o del català a l'anglès. De fet, li agradava riure's de moltes coses però començava per riure's d'ella mateixa. Això sí, sempre des d'una exquisida elegància.

ALTRES ÀMBITS

Més enllà de la literatura i l'ensenyament, tenia altres aficions, per exemple els viatges. Havia visitat el Canadà, diverses regions del Regne Unit,

Bretanya, Venècia, Mallorca, Galícia i, naturalment, Catalunya. Aprofitant la seva passió per les llengües es va inscriure en un curs d'italià a Siena. Sumava ja diversos idiomes: català, castellà, anglès, italià i estava estudiant francès i alemany. Fins poc abans de deixar-nos, encara ampliava el seu coneixement d'aquesta darrera llengua.

La música era un altre dels seus grans plaers. De la cuina estant escoltava la Maria del Mar Bonet, en Raimon, la Rosa Zaragoza i molts artistes més. A més, durant molts anys va formar part d'una coral. Una gran satisfacció va ser quan van assistir a un concert de Jordi Savall a Salisbury, en el qual es va presentar com un igualadí.

Cuidava molt el seu aspecte, la seva manera de vestir. La caracteritzava una elegància indis-

cutible tant en la seva forma de parlar, pausada i suau, com en el seu tracte dolç que es podia confondre amb timidesa, Però aquest embolcall delicat contenia una riquesa infinita... La Victòria era molt més que una gran professora. Era un far, una guia, una polidora de diamants. Es dedicava a fer millor a qui l'envoltava. Així, als seus alumnes, «els agafava de la mà» i els feia brillar. Els inculcava sentit crític. Els feia entendre que hi ha infinitat de maneres de veure el món. Que res no és una veritat absoluta i que cal relativitzar-ho tot.

El nostre privilegi va ser conèixer-la. La perspectiva tan ampla que va saber mostrar als meus fills i les incomptables experiències que els va fer viure només podien abocar a una amistat sincera i perdurable. Des de *La importància de dir-se Ernest*, d'Oscar Wilde, als altres llibres i contes que van llegir, comentar i gaudir plegats, una nova perspectiva es va obrir davant els seus ulls. Puc dir que els va marcar per sempre i que, sigui on sigui ara, al nostre cor sempre viurà com l'estimada Vicky, la catalana més britànica i la britànica més catalana.

El seu marit, Malcolm va ser el seu company de vida, va gaudir del seu suport incondicional quan feia obres de teatre, concerts de guitarra o de música catalana. La Vicky, com no podia ser d'altra manera, l'esperonava a seguir amb les seves aficions musicals, artístiques, de dibuix i fotografia.

Quant a la Júlia, de qui s'han sentit immensament orgullosos, ha heretat el gust per les llengües i ha estudiat Lingüística a la Universitat de York. Actualment, treballa a Brussel·les com a Comunicadora en una ONG, fa treballs periodístics i defensa els drets dels animals. La seva mare, catalana i cofoia de ser-ho, sempre li va parlar en català. Les seves arrels eren fortes i profundes.

Es podrien escriure moltes pàgines sobre aquesta persona serena, tendra, amiga dels seus amics. També voluntariosa i responsable, fins al punt que només dies abans de deixar-nos, continuava treballant en una nova traducció: *La casa de l'alegria*, d'Edith Wharton, novel·la que narra el drama d'una dona soltera, de la classe alta de

Nova York, que tot cercant l'estabilitat econòmica i social, irònicament, deixa passar moltes oportunitats. Aquest llibre serà publicat per Adesiara i continuarà la traducció un gran amic de la parella, Josep-Lluís González Medina, company de la facultat de la Vicky.

A L'HORA DEL COMIAT

Han estat moltes les mostres d'estimació que ha rebut la família Hebron-Gual, entre elles la de Miquel Cuenca, regidor de Cultura de Banyoles, que, entre altres coses va dir: «Les traduccions de la Vicky són un regal perenne a la llengua catalana.»

Finalment, i com una mostra d'afecte a la Vicky, reproduceixo a continuació, el que van escriure, com a comiat, al full setmanal del Winchester College, on treballava:

«Recordant la Sra. Victòria Hebron

Lamentem molt que els pares sàpiguen que la Sra. Victòria Hebron morí en pau ahir al matí [26-4-2021] després d'una curta però molt renyida batalla contra el càncer. La Victòria es va incorporar al Col·legi el 1994 com a Conservadora de Tresoreria del col·legi, abans de convertir-se en professora de llengües modernes de l'escola el 2001.

Extraordinàriament (ferotgement) intel·ligent i una catalana orgullosa, traduí tres llibres: Contes de Canterbury, de Chaucer, Els viatges de Gulliver i Erewhon de Samuel Butler. També fou membre fundadora de la Hispanic Society, on donava suport a sortides regulars al teatre i fou fonamental en la preparació dels alumnes per a les entrevistes d'OXBRIDGE (Oxford i Cambridge), particularment en l'anàlisi literària. Casada amb el Sr. Malcolm Hebron, professor anglès, i mare de la Júlia, la Victòria era coneguda entre els nois per fer classes a casa seva amb tasses de té, mentre el seu gat ja vellet gaudia de la seva atenció.

Conscients dels desitjos de la Victòria d'una cerimònia sense ostentació, s'han col·locat espelmes i un petit llibre de missatges a la Capella, i la bandera

del col·legi serà hissada a mitja asta fins després de l'Eucaristia del dijous com a senyal de la seva mort. Tant el personal com els alumnes la trobaran a faltar profundament.»

Nota d'un alumne del College:

«La Sra. Hebron fou una professora generosa, bondadosa i respectada. Sempre estava disposada a pressionar-me per tal que parlés espanyol i estava ansiosa per veure'm millorar. Vaig gaudir especialment dels nostres intercanvis sobre temes d'actualitat i estava clar que compartíem moltes opinions. Certament, la trobarem a faltar moltíssim» (Guillem, 18 anys).

Victòria, a tots els qui t'estimem sempre ens quedaran grans i meravellosos records de tu.

ROSA SÁNCHEZ FUENTES (Vilanova i la Geltrú, 1948) és llicenciada en Geografia i Història. Ha estat directora de l'Escola Pia d'Igualada entre els anys 1998 i 2011. Des del 2011, és síndica municipal de greuges d'Igualada.